

Zážitky ze zdravotnictví: Čech v USA a Američanka v ČR

ZDROJ: Medical Tribune 23/2015, 10. 11. 2015

ODKAZ NA WEB: [zde](#)

Jaké má problémy současné zdravotnictví ve Spojených státech? V čem se liší od problémů v České republice? Redakce Medical Tribune přináší dvojici článků na toto téma. Doc. MUDr. Vít Procházka, Ph.D., píše postřehy z amerického zdravotnictví očima lékaře i pacienta. Své hodnocení shrnuje do pěti důvodů, proč se mu líbí zdravotnictví v USA. V druhém článku se naopak dozvíte o tom, jak se na české zdravotnictví dívá Američanka, která v České republice delší dobu pobývala. Její velmi pozitivní hodnocení našeho zdravotnictví otiskl nedávno deník Star Tribune v Minneapolis.

Do redakce Medical Tribune jsme recentně dostali tip od doc. MUDr. Víta Procházky, Ph.D., který působí na University of Minnesota Twin Cities (USA), na článek uveřejněný nedávno v tamním deníku Star Tribune. Jde o zajímavý popis českého zdravotnictví očima Američanky. Autorka Bonnie Blodgett v tomto článku nazvaném „Health care, done well. Where? The Czech Republic. Here’s how it works“ líčí zkušenosti své přítelkyně Phoebe, která žila delší čas v Česku. Přinášíme zkrácený překlad tohoto zajímavého pohledu na zdravotní péči v Česku. Posuďte sami, jak moc se přibližuje naše vnímání, a přidáváme naopak několik poznámek doc. Procházky na adresu zdravotnictví v USA.

Phoebe, jedna z mých dobrých přítelkyň, žila řadu let v České republice. Někdy v roce 2013 se při chůzi po rušné ulici smekla, upadla a ošklivě si polámala kotník na pravé noze. „Kdyby se mi něco takového stalo v USA,“ vzpomíná Phoebe, „nejspíš bych už nikdy nechodila.“ V Česku se ale její kotník – byť to trvalo řadu měsíců, spotřebovalo se na to spoustu sádry a vyžadovalo to dlouhodobou chůzi o berlích a nakonec dlouhodobou rehabilitaci – perfektně zhojil.

Bezprostředně po utrpeném úrazu odvezla sanitka Phoebe na pohotovost Všeobecné fakultní nemocnice v Praze – což je masivní majestátní budova postavená z rozhodnutí rakousko-uherského císaře Josefa II. ke konci 18. století, tedy v době Francouzské revoluce.

Josef II. proslul celou řadou osvícenských reforem. Právě on stál mj. u zrodu systému, který zpřístupnil zdravotní péči tisícům chudých výměnou za to, že přislíbili věnovat po smrti svá těla pro potřeby lékařského výzkumu. Německý kancléř Otto von Bismarck pak v následujícím století principy univerzálně dostupné péče o zdraví dále rozšířil. Vymyslel a zavedl systém zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení. Jako pragmatik a obdivovatel osvícenských idejí věřil, že pokud budou lékaři a zdravotníci zaangažováni a finančně zainteresováni na průmyslovém rozvoji, bude jejich práce mnohem produktivnější a efektivnější. A prosazoval myšlenku, že v každé civilizované společnosti je třeba zdravotní péči považovat za právo každého člověka, nikoli za privilegium vyvolených.

Na začátku 20. století byla státem podporovaná zdravotní péče normou ve většině evropských zemí, československý systém patřil k těm nejlepším. Po II. světové válce a nástupu komunistů k moci byl systém nasměrován k centralizaci pod kontrolou Moskvy; byl tím oslaben, avšak nikoli nezvratně. Díky tomu bylo možno po „sametové revoluci“ v roce 1989 vrátit se ke kořenům.

V současné době má každý český občan právo svobodně si vybrat a zvolit svého všeobecného (praktického) lékaře, který ho také v případě potřeby může odeslat k příslušnému specialistovi; s ním však může konzultovat i bez odeslání praktikem, pokud je v jeho obvodu. Je to něco podobného jako veřejné školy v USA, pouze s tím rozdílem, že stát ručí za nejvyšší možnou

kvalitu zdravotní péče ve všech regionech. Podle zákona má totiž každý občan právo a nárok na stejně vysokou úroveň této péče.

Čeští lékaři a české nemocnice si nemusejí navzájem konkurovat, aby dokázali svou kompetenci. V českém zdravotním systému se považuje za dané, že hlavní prioritou lékařů a zdravotníků – chcete-li, jejich posláním – není zbohatnout, nýbrž uzdravovat své spoluobčany.

Po roce 1989 si začalo české zdravotnictví dychtivě a v mnohem větší míře než do té doby osvojovat vědecké poznatky a technické pokroky západní medicíny. Demokratické vlády Česka privatizovaly rozsáhlé oblasti českého zdravotnictví, především pak služby praktických lékařů a specialistů. Dřívější jediná Všeobecná zdravotní pojišťovna byla doplněna téměř dvěma desítkami pojišťoven zaměstnaneckých; v devadesátých letech minulého století však jejich počet klesl pod desítku.

Začátkem roku 2005 nastoupilo české zdravotnictví další fázi modernizace, zaměřenou na přísnější kontrolu cen a úhrad léků a na zvyšování počtu lékařů.

Phoebe dodnes vzpomíná na to, jak byla překvapena minimem administrativy nezbytné k jejímu přijetí na pohotovost Všeobecné fakultní nemocnice. Byla zcela ušetřena přijímacího martyria, které je v USA v podobných situacích pravidlem. Nikdo se jí neptal na pojištění ani jí nedal podepisovat formuláře týkající se ochrany jejího soukromí či eventuálního profesního pochybení a zanedbání péče ze strany ošetřujících. „Nechtěli dokonce vidět ani pas,“ vzpomíná.

A jestliže sama očekávala, že bude na ošetření čekat několik hodin, ve skutečnosti ji lékař už očekával a reponoval kotník prakticky okamžitě. Zatímco ona předpokládala složitý zákrok na operačním stole, lékař zvládnul vše během chvíle ještě v době, kdy seděla na pojízdném křesle. Jediné, co zbývalo, bylo přiložit sádrový obvaz a zkontrolovat krevní tlak, puls atd. Za méně než hodinu už Phoebe pohodlně odpočívala na nemocničním lůžku a kotník se mohl začít hojit.

Ale tím Phoebin úžas z medicíny v českém stylu nekončil. V nemocnici strávila další čtyři dny a noci a pobyt na ni působil stejně jako analgetika. Nesetkala se zde s mnoha vymoženostmi, které jsou běžné v amerických nemocnicích; zapůsobilo na ni však něco jiného. Webová stránka Všeobecné fakultní nemocnice v Praze hrdě oznamuje, že nemocnice má celkem 45 klinik, institutů a samostatných oddělení, 1 603 lůžek a 4 549 zaměstnanců, z nichž je 703 lékařů a 35 farmaceutů. Poměr počtu lékařů k počtu obyvatel je v Česku jeden z nejlepších na světě – 3,5 na 1 000. V USA je tento poměr 1 : 1 000. Počty zdravotních sester jsou ještě impresivnější.

Phoebe byla uložena na velkém pokoji spolu se šesti dalšími pacientkami; všechny se zotavovaly po některém z ortopedických výkonů. Navzájem si sdělovaly zkušenosti ze života před výkonem a po něm, poskytovaly si rady a podporu, pomáhaly si. Návštěvníci mohli za nemocnými přicházet prakticky kdykoli a posadit se na židli vedle lůžka nebo prostě na lůžko samotné. Ten, kdo potřeboval více soukromí, mohl zatáhnout závěs mezi lůžky.

Podle Phoebe stimuluje toto uspořádání proces hojení. Trápení a strádání potřebují sdílení. A nikdo z těch, kdo trávili čas na lůžku na těchto odděleních typu „open space“, se necítil opuštěn – a to nejen sousedy, ale ani velmi zaměstnaným personálem.

České nemocnice nejsou hermeticky uzavřeny v obavách před virovými a bakteriálními nákazami. Ale zdá se, že to funguje. Stafylokokové infekce jsou zde mnohem méně časté než v USA a MRSA se vyskytuje jen zcela výjimečně.

Všeobecná fakultní nemocnice na Karlově náměstí v Praze není žádný luxusní hotel. Češi nepředpokládají a neočekávají, že pobyt v nemocnici by měl být luxusní a zábavný. Ostatně počítá se s tím, že pacient se uzdraví a bude propuštěn domů tak brzy, jak je to jen možné. Pobyt v nemocnici je drahý.

Po nějakém čase potřebovala Phoebe ve Všeobecné fakultní nemocnici další vyšetření a ošetření; příznaky napovídaly, že by mohlo jít o urolitiázu. Při této příležitosti Phoebe zjistila, že český zdravotní systém si nemůže dovolit poskytnout každému pacientovi soukromou péči ani vyšetření magnetickou rezonancí, když rentgen nestačí. V jejím případě však rentgen k potvrzení přítomnosti kamene i k jeho lokalizaci postačil. Jakmile se lékařům podařilo dostat pod kontrolu Phoebinu bolest, poslali ji domů s instrukcí, aby hodně pila a čekala, až kámen sám vyjde.

„Češi chovají lékaře v úctě,“ vzpomíná Phoebe. A profesionální reputace doktora zde má mnohem větší váhu než marketingové kampaně. Nejsou zde armády právníků, kteří by před nemocnicemi čekali na profesní pochybení a případy zanedbání péče; čeští pacienti znají většinou svého lékaře osobně a důvěřují jeho znalostem a schopnostem. Jako domácí úkol se snaží vybrat si předem toho nejlepšího odborníka, aby sami sebe chránili, nicméně akceptují též, že v každém léčebném postupu je určité procento nejistoty. Co se ušetří na právnících a soudech, může být mnohem účelněji věnováno na péči o nemocné. Protože český systém zdravotní péče je ufinancovatelný, dostupný všem a efektivně fungující, stává se zdravotnictví v Česku rychle rostoucím odvětvím.

Nicméně určitá část českých lékařů volí odchod do zahraničí, zejména do sousedního Německa, protože si tam mohou vydělat několikanásobně více než doma. A finanční problémy českého zdravotnictví se prohlubují současně s přílivem dolarů ze zahraničí, který zvedá nejen životní náklady, ale i ceny léků a přístrojů. To vytváří tlak na zvyšování výdajů na zdravotnictví, které dnes jen o málo překračují šest procent HDP – čili méně než polovinu toho, co se na zdravotnictví vynakládá v USA.

Přitom český zdravotní systém subvencuje péči o děti a důchodce, ale i o cizince, jako byla Phoebe. Z velké části je hrazena i zubní péče. Očkování je povinné, což odpovídá jednomu z hlavních principů českého zdravotního systému – totiž že z hlediska veřejného zdraví je svoboda jednotlivce podřízena potřebám společnosti.

Česká vláda usiluje o to, aby se nerozšiřovala propast mezi chudými a bohatými a aby se všem dostalo té nejkvalitnější péče bez ohledu na to, kolik přispívají do systému zdravotního pojištění. Zdá se ovšem, že to může být předem ztracená bitva. Kritici tvrdí, že již dnes existuje „dvourychlostní systém“, i když ještě donedávna se soukromé pojišťovací plány vztahovaly jen na elektivní výkony, jako jsou kosmetické operace či bělení chrupu.

To ale zdaleka nejsou hlavní výkony, za nimiž míří do České republiky cizinci, včetně Američanů; k největším lákadlům patří kyčelní a kolenní náhrady, léčba některých nádorových onemocnění a mnoho dalších procedur. Díky tomu patří dnes Česko k destinacím s nejrychleji rostoucím medicínským turismem.

Autor: jší

Zdroj: <http://www.tribune.cz/clanek/37700>